

ÖCKERÖ KOMMUN
SOCIALNÄMNDEN

Riktlinjer för alkoholserving

Dokumentets titel Riktlinjer för alkoholserving		Giltig från 2013-06-04	Giltig till Tillsvidare
Antaget av Socialnämnden, SN § 41/13	Ansvarig Handläggare alkoholtillstånd	Revideras Varje mandatperiod	Reviderat

Postadress
475 80 Öckerö

Gatuadress
Sockenvägen 13

Telefon
031-97 62 00

Organisationsnr
212000-1280

E-post
kommun@ockero.se

Hemsida
www.ockero.se

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Öckerös alkohol och drogpolitiska strategi	3
2. Öckerö kommuns riktlinjer för alkoholserving	4
2.1 Allmänna krav	4
2.2 Handläggningstider vid ansökan	4
2.3 Kunskapsprov	5
2.3.1 Ansvarsfull alkoholserving	6
2.3.2 Krogar mot knark	6
2.4 Remissyttranden	6
2.5 Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl	8
2.6 Kommunens tillsynsverksamhet	9
2.8 Riktlinjer vid servering	13
2.8.1 Serveringstider	13
2.8.2 Utökad serveringstid	13
2.8.3 Ordning och nykterhet	14
2.8.4 Kökskrav och matutbud	14
2.8.5 Uteserving	15
2.8.6 Gemensamt serveringsutrymme	16
2.8.7 Arenor och tillhörande restauranger	16
2.8.8 Tillfälligt utökade serveringstider	16
2.8.9 Pausservering	16
2.8.10 Serveringstillstånd för cateringföretag	17
2.8.11 Villkor vid meddelande av serveringstillstånd	17
2.8.12 Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap	17

1. Inledning

1 januari 2011 trädde en ny alkohollagstiftning i kraft (SFS 2010:1 622). I och med införandet av lagen blev det obligatoriskt för kommuner att ha riktlinjer för alkoholservice i enlighet med Statens folkhälsoinstituts modell. Syftet med att alla kommuner ska följa en modell är att ha så enhetliga bedömningar som möjligt oavsett kommun. Det är dock viktigt att förtydliga att även om kommunen har riktlinjer, ska varje tillståndsansökan prövas individuellt.

Den nya alkohollagen innefattar ett antal ändringar vilket innebär att vissa tillägg gjorts i Öckerö kommuns föregående riktlinjer. I alkohollagens 8 kapitel 4 § står att den som bedriver cateringverksamhet ska kunna erhålla ett stadigvarande tillstånd, vilket behandlas i avsnitt 2.10.8 i riktlinjerna. Enligt alkohollagens 8 kap 14 § 2 stycket kan fler tillståndshavare få serveringstillstånd för gemensamt serveringsutrymme vilket regleras i avsnitt 2.8.6. Enligt alkohollagens 8 kap 15 § 3 stycket får pausservice ske, likt vad som reglerades i föregående lag. Dock har det i den nya lagen preciserats till starköl och vin vilket behandlas i avsnitt 2.8.9 i riktlinjerna. Vad avser sökande, ska dessa i och med antagandet av den nya lagen avlägga ett kunskapsprov enligt alkohollagens 8 kap 12 § 2 stycket, vilket regleras i avsnitt 2.3.

För Öckerö kommun har således föregående riktlinjer reviderats och anpassats till den nya alkohollagstiftningen och följer nu den modell som Statens folkhälsoinstitut har tagit fram. I Öckerö kommun ansvarar Socialnämnden för tillståndsgivning och tillsyn. Socialnämnden har år 2009 tecknat avtal med Tillståndsenheten inom Social resursförvaltning i Göteborgs stad som handlägger och utför tillsyn i enlighet med alkohollagen för Öckerö kommun. Riktlinjerna avseende följer således Göteborgs stads riktlinjer som är antagna 2012.

1.1 Öckerös alkohol och drogpolitiska strategi

Öckerös verksamhetsidé och gemensamma förutsättningar för planering för Öckerö kommuns förtroendevalda och anställda. Antaget av KF 2000-11-23 KF § 70.

- medborgarnas attityder till alkohol och droger skall förändras så att bruk och skadeverkningar minskar.
- bruk av alkohol och droger bland barn skall upphöra och bland ungdom minska.
- vuxnas bruk av alkohol skall präglas av måttfullhet och värdighet.
- bruk av dopingpreparat och narkotika, som inte förskrivits som läkemedel, skall upphöra.

Vad gäller alkoholservice skall Öckerö ha en restriktiv policy för serveringstillstånd och förlängande av restaurangernas öppettider

2. Öckerö kommuns riktlinjer för alkoholservice

Riktlinjerna är utformade efter den modell som Statens folkhälsoinstitut utarbetat. Innehållet i riktlinjerna följer i stor utsträckning riktlinjer antagna av Göteborgs stad, vilka är markerade med kursiv text i dokumentet.

2.1 Allmänna krav

Vid ansökan om serveringstillstånd görs en bedömning utifrån alkohollagen. Bedömningen avser så väl sökandes lämplighet som serveringsställets lämplighet som den alkoholpolitiska lämpligheten. Det är viktigt att notera att även om kommunen har riktlinjer för alkoholservice ska varje ansökan prövas för sig.

Enligt 8 kap 11 § ska polismyndighetens yttrande inhämtas vid varje ansökan om stadigvarande serveringstillstånd och vid ansökan om tillfälliga serveringstillstånd om detta inte gäller service av obetydlig omfattning. Yttrande ska innefatta samtliga omständigheter som ligger till grund för bedömning och särskilt om sökandes lämplighet för verksamheten.

Enligt 8 kap 12 § alkohollagen ska service endast meddelas den som visar att hon med hänsyn till sina ekonomiska och personliga förhållanden är lämplig att utöva verksamhet.

Enligt 8 kap 15 § alkohollagen ska det finnas ett kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat.

Av 8 kap 17 § Alkohollagen framgår att serveringstillstånd får vägras även om de grundläggande kraven om sökandes lämplighet och lokalens utformning är uppfyllda om servicen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Av Göteborgs stads riktlinjer framgår:

Det finns alltså ingen generell rätt att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma om servicen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

2.2 Handläggningstider vid ansökan

Enligt 5 § alkoholförordningen (SFS 2010:1 636) ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att fullständig ansökan kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader.

Öckerö kommun har tecknat avtal med Tillståndsenheten vid Social resursförvaltning i Göteborgs stad. Således följer Öckerö kommun Göteborgs stads riktlinjer för handläggningstider som framgår nedan.

Avsnitt 2.1.1

För att kunna fatta beslut i ett ärende krävs att de handlingar som begärts in av tillståndsenheten i ett ärende lämnas in för att ett beslut ska kunna fattas. Saknas handlingar och ansökan inte är fullständig kan ovanstående tid förlängas. Handläggningstiderna framgår av tabell 1 nedan.

Tabell 1: Handläggningstider

<i>Typ av ansökan</i>	<i>Handläggningstid</i>
<i>Ansökan om nytt serveringstillstånd</i>	<i>15 veckor</i>
<i>Förändring av befintligt serveringstillstånd, till exempel, utökad tid eller utvidgad lokal</i>	<i>8 veckor</i>
<i>Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten</i>	<i>6 veckor</i>
<i>Ansökan om tillfälligt serveringstillstånd för slutet sällskap</i>	<i>30 dagar</i>
<i>Catering</i>	<i>15 veckor</i>

Det är därför viktigt att sökande tar del av de anvisningar som följer med vald ansökan och inkommer med de handlingar som krävs för att underlaget ska bli komplett.

För ytterligare information om handläggningstider se Göteborgs stads riktlinjer för alkoholserving avsnitt 2.1.1.

2.3 Kunskapsprov

Enligt 8 kap 12 § andra stycket ska den sökande kunna påvisa att hon har tillräcklig kunskap om alkohollagen och dess föreskrifter för att kunna utföra servering i enlighet med lagen.

Kunskapsprovet är en del av bedömningen och handläggningen av alkoholtillstånd. Proven är framtagna av Statens folkhälsoinstitut och finns tillgängliga på tre språk, engelska, franska och svenska. Statens folkhälsoinstitut har tagit fram föreskrifter som anger hur kunskapsprovet ska utformas och genomföras enligt nedan. (FHIFS 2010:7)

Provet får avläggas muntligen om sökande inte behärskar något av dessa tre språk, eller kan styrka påtagliga läs- eller skrivsvårigheter eller om det i övrigt finns särskilda skäl. I dessa fall måste en auktoriserad tolk användas.

Kunskapsfrågorna fördelas på fyra områden

1. alkoholpolitik,
2. bestämmelser om servering,
3. bestämmelser om tillsyn, och
4. bestämmelser om mat och utrustning

Kunskapsprov för serveringstillstånd med undantag för pausservering innefattar alla ovanstående moment, totalt 4 stycken som delas upp i följande prov beroende på typ av ansökan.

- Prov som avser ansökan om tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten och för stadigvarande cateringverksamhet för slutna sällskap ska bestå av 60 frågor.
- Prov som avser ansökan om tillstånd för tillfällig servering till allmänheten och för stadigvarande servering till slutna sällskap ska bestå av 44 frågor.
- Prov som avser ansökan om tillstånd för tillfällig servering till slutna sällskap ska bestå av 28 frågor.
- Kunskapsprov för pausservering och för provsmakning av alkoholdrycker omfattar tre delmoment. Prover består av 28 frågor.

För godkänt resultat krävs att sökanden uppnår minst 75 procent rätta svar inom varje område som ingår i provet.

Sökande har rätt till att göra två omprov, således totalt tre prov.

2.3.1 Ansvarsfull alkoholservering

Öckerö kommun följer Göteborgs stads antagna riktlinjer avseende ansvarsfull alkoholservering som regleras i avsnitt 2.1.15, Göteborgs stads riktlinjer.

Avsnitt 2.1.15

Krogen är en miljö som är särskilt utsatt då det är där som många ungdomar för första gången kommer i kontakt med alkohol och narkotika. Det är därför viktigt att arbeta med utbildning i ansvarsfull alkoholservering och Krogar mot Knark, så att de som arbetar i restaurangmiljö har goda förutsättningar att kunna möta situationer som uppstår på grund av berusning av så väl legala som illegala medel.

Villkor meddelas att samtliga personer (samtliga som inte enbart tillfälligt engageras oavsett anställningsform) som arbetar med servering av alkoholdrycker på restaurang med serveringstid efter 01.00 genomgå RUS-utbildning i ansvarsfull alkoholservering.

2.3.2 Krogar mot knark

Öckerö kommun följer Göteborgs stads antagna riktlinjer avseende ansvarsfull alkoholservering som regleras i avsnitt 2.1.16, Göteborgs stads riktlinjer.

Avsnitt 2.1.16

Villkor ska meddelas att nyckelpersoner som arbetar med servering av alkoholdrycker på restauranger med serveringstid efter kl 01.00 vid nöjesetablissemang med nattklubbskaraktär genomgår Krogar mot Knark-utbildning.

2.4 Remissyttranden

Enligt 8 kap 11 § ska kommunen inhämta Polismyndighetens yttrande vid en prövning av stadigvarande serveringstillstånd, både till allmänheten och till slutet sällskap. Detta gäller även, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten. Polismyndighetens yttrande ska redogöra för samtliga omständigheter som ligger till

grund för bedömningen i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandes allmänna lämplighet för verksamheten.

Enligt 8 kapitel 16 § alkohollagen ska de lokaler som används för stadigvarande servering vara brandsäkra. Detta kan också innefatta tillfälligt serveringstillstånd.

Avsikten med att inhämta remissyttranden från olika instanser är att kontrollera om den sökande är brottsligt belastad, ekonomiskt skötsam samt och denne har skött skattebetalningen. Polismyndighetens yttrande är en obligatorisk instans. Övriga myndigheter kommunen använder vid behov är: Skatteverket, räddningstjänsten, samhällsbyggnadsenheten och socialförvaltningen.

I Öckerö kommun ska yttranden i de fall de bedöms som nödvändiga inhämtas från samhällsbyggnadsenheten, räddningstjänsten, Skattverket samt socialförvaltningen. Värderingen av de olika instansernas yttrande följer den värdering som Göteborgs stad gör i sina riktlinjer. Miljöförvaltningens yttrande är för Öckerö kommun likställt med samhällsbyggnadsenheten. Stadsdelsförvaltningen är för Öckerö kommun likställt med socialförvaltningen.

Avsnitt 2.1.3

Polismyndighetens yttrande till kommunen fyller en viktig information. Genom polismyndighetens yttrande får kommunen information om förhållanden i det område där den sökande vill etablera serveringsverksamhet och polisens bedömning av på vilket sätt dessa förhållanden kan antas bli påverkade av den sökta etableringen eller en utökning av densamma. I alkohollagens föreskrivs att polismyndighetens yttrande ska inhämtas. Av detta följer att myndighetens yttrande ska väga tungt vid kommunens bedömning av förutsättningarna för serveringstillståndet och vilka villkor som ska gälla.

Polismyndigheten

Polismyndigheten yttrar sig i fråga om:

- 1. Vandel*
- 2. Sökt serveringstid*
- 3. Ordningsstörningar på serveringsstället*
- 4. Krav på förordnade ordningsvakter*
- 5. Tillstånd till offentlig tillställning (danstillstånd)*

Skatteverket

Skatteverket yttrar sig i fråga om:

- 1. Restföringar*
- 2. Betalningsuppmaningar*
- 3. Beslut om kontrollavgifter*
- 4. Inkomst av kapital, över och underskott av näringsverksamhet, inkomst av tjänst, huruvida företrädare för bolaget deklarerat eller inte samt förekomst av F-skattsedel*

Miljöförvaltningen

Vid varje prövning av ett nytt tillstånd och vid varje väsentlig utökning av verksamheten i en befintlig restaurang ska tillståndsmyndigheten beakta om ansökan kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. För att kunna göra en fullgod bedömning av dessa faktorer skickas bl.a. remiss till miljöförvaltningen som ombeds ta ställning till risk för olägenheter i samband med den sökta verksamheten, ett ställningstagande till den sökta serveringstiden samt eventuella andra hinder som skulle kunna medföra särskild risk för människors hälsa.

Räddningstjänsten

Bedömningen av brandsäkerheten görs av räddningstjänsten. Lokalerna där serveringstillstånd gäller ska vara lämpliga för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. Brandskyddskravet, som tidigare gällde för lokaler med stadigvarande tillstånd till allmänheten, omfattar nu även lokaler med stadigvarande servering till slutna sällskap (se 8 kap 16 § alkohollagen). Räddningstjänsten gör en personantalsbedömning utifrån ritning som visar serveringslokalen i färdigt skick avseende bordsavdelning, eventuell scen och antal platser vid bord.

Antal sittplatser i lokalen samt det totala personantalet ska framgå av tillståndsbeviset. Detta innebär att det är viktigt att lämna in skalens och korrekta ritningar i varje ärende så att underlag finns för brandskyddskonsult och räddningstjänst att göra en korrekt bedömning av personantalet utifrån de förutsättningar som gäller för lokalen.

När det gäller utformning av serveringslokalen, utifrån matkravet som finns i alkohollagen, så kvarstår följande: Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservice. Om det finns drickbar får den ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen (se 8 kap 15 § Alkohollagen).

Stadsdelsförvaltningen

Vid varje ansökan om ett nytt serveringstillstånd eller vid ett ägarskifte ska yttrande inhämtas från den stadsdel som serveringsstället är beläget i. Stadsdelsförvaltningen ska beakta barnperspektivet dvs., ange om och hur ett serveringsställe med alkoholservering påverkar barn och ungdomar i stadsdelen. Därför ska det av yttrandet framgå om det i serveringsställets närhet finns skolor, fritidsgårdar eller andra aktiviteter där många ungdomar samlas. Stadsdelsförvaltningen ska vidare beakta att alkohollagen är en social skyddslag och informera om till exempel det finns känd missbruksproblematik i serveringsställets närhet. I Göteborg innebär detta att stadsdelarna även ska inhämta information från fältassistenter och andra specialistfunktioner som arbetar lokalt där kunskap finns om ungdoms och narkotikasituationen i stadsdelen.

2.5 Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Enligt 8 kapitel 17 § alkohollagen får kommuner vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra lägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller medföra särskild risk för

människors hälsa. Kommunen måste dock alltid bedöma särskilda omständigheter i det enskilda fallet.

Det finns således ingen generell rätt att få alkoholtillstånd. Kommunen ska i sin bedömning se över risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl som befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Serveringsställets belägenhet hänvisas till: störningar i omgivningen, restaurangtäthet, restaurangens inriktning, kända geografiska problemområden, ungdomshänsyn, idrottsanläggningar, serveringstillstånd i livsmedelsbutik, serveringstillstånd i anslutning till trafikleder.

I Öckerö kommun ska således remissyttranden inhämtas för att göra en bedömning om huruvida serveringsställets placering kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskilt risk för människors hälsa. Värderingen görs i enlighet med Göteborgs stads riktlinjer som regleras i deras avsnitt 2.1.6.

Avsnitt 2.1.6

Vid varje ansökan av ett nytt tillstånd och vid varje väsentlig utökning av verksamheten i en befintlig restaurang ska tillståndsmyndigheten beakta risken för att det kan uppstå olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Polismyndighetens yttrande och inställning ska ha avgörande betydelse när det gäller bedömning av ordning och säkerhet vid serveringsstället.

2.6 Kommunens tillsynsverksamhet

Kommunens tillsynsansvar för områdena servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kapitlet 2 och 3 § alkohollagen.

Tillsynsansvaret innefattar att säkerställa att gällande lagar och förordningar följs. Göteborgs stads beskrivning enligt nedan gäller även för Öckerö kommun:

Avsnitt 2.2.2

Tillsynen kan grovt delas upp i tre delar, förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn. Inre tillsyn innebär att kommunen, ofta tillsammans med andra myndigheter såsom polismyndigheten, skatteverket, kronofogden, arbetar med att granska att den som har serveringstillstånd fortfarande lever upp till alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Den inre tillsynen bedrivs genom skribordsarbete och genom remisser och underrättelser mellan berörda myndigheter.

Yttre tillsyn är då kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet framförallt kvällar och nätter och kontrollerar att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Det kan även ske så kallad samordnad tillsyn, d.v.s. att kommunen tillsammans med olika berörda myndigheter såsom polismyndigheten, skatteverket

och räddningstjänsten gör en gemensam tillsyn på serveringstället. Resultatet av den yttre tillsynen kan leda till att en utredning inleds och att förnyade remisser skickas till berörda myndigheter samt förslag på beslut om sanktionsåtgärder.

Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om frågor av ekonomisk art, tillståndshavares vandel, av andra myndigheter företagna restauranginspektioner med mera. Vidare undersöks företagens försäljningssiffror genom de så kallade restaurangrapporterna från tillståndshavarna. Till den inre tillsynen räknas också en fortlöpande övervakning av restaurangernas marknadsföring i annonser och inte minst på webben. Tillståndsenheten erhåller anmälningar från polismyndigheten vilka bland annat belyser ordning- och nykterhetssituationen i och kring en restaurang.

Som en naturlig del av den yttre tillsynen ingår också att uppmärksamma förekomst av narkotika. Fram till och med december 1997 var det oklart huruvida alkohollagen är tillämplig vid förekomst av narkotika, men vid denna tidpunkt fastställdes av länsrätten och uttalades av kammarrätten att ordningsbegreppet i alkohollagen är tillämpligt även när det gäller förekomsten av narkotika på stadens restauranger. Spridningen av innehållet i aktuell dom har också haft en preventiv effekt. Den har lett till ett utökat samarbete om narkotika mellan polis och tillståndsmyndighet.

Lika självklar del i den yttre tillsynen som narkotikan är förekomsten av diskriminering. Förvaltningen har genom tillståndsenheten ett stort ansvar när det gäller att förebygga och förhindra alla förekommande former av diskriminering. Tillståndsenheten kan arbeta förebyggande i detta avseende, identifiera vidarebefordra uppgifter till berörda myndigheter samt neka serveringstillstånd när lagakraftvunnen dom föreligger.

När det gäller frågan om brandsäkerhet på staden restauranger förhåller det sig ungefär på samma sätt som med diskriminering. Det ingår som en obligatorisk del i den yttre tillsynen att kontrollera brandskyddet på stadens restauranger. Förvaltningen underrättar sedan räddningstjänsten om eventuella brister. Räddningstjänsten ska agera utifrån lagen om skydd mot olyckor i likhet med vad som gäller inom andra områden.

Om inspektionsverksamheten ska bedrivas på ett effektivt sätt förutsätts ett gott samarbete med andra myndigheter. Det är ofta lämpligt och effektivt att utföra tillsynen tillsammans. De andra myndigheter som i första hand är berörda är länsstyrelsen, polismyndigheten, skatteverket, miljöförvaltningen, räddningstjänsten och kommunens tillsynsverksamhet.

2.7 Tillsynsavgifter

Kommunen har enligt 8 kap 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för tillsyn av den som har provsmaknings eller serveringstillstånd. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen som regleras i kommunallagen. (1991:900)

I Öckerö kommun utförs tillsynen av Tillståndsenheten i Göteborg. Avgifterna följer således det som Göteborgs stad har som finns i deras riktlinjer, Bilaga 1. Följande skriver Göteborgs stad avseende tillsynsavgifter:

Avsnitt 2.2.3

Självkostnadsprincipen

För avgiftsuttag i kommunal verksamhet gäller som huvudregel självkostnadsprincipen som uttrycks i 8 kap 3 c § kommunallagen. Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstingen tillhandahåller (självkostnaden). Regeln syftar på det totala avgiftsuttaget för en verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet har inte någon betydelse för tillämpningen av principen.

Självkostnadsprincipen innebär att en kommun inte får ta ut avgifter till sådana belopp att de tillför kommunen en vinst och syftet med principen är att hindra kommunen från att utnyttja den monopolsituation som den ofta befinner sig i. Klara överuttag som inte inom rimlig tid balanseras med underskott eller på annat sätt medför i princip återbetalningsskyldighet. Under en längre tid får de totala avgiftsuttagen inte överstiga de totala kostnaderna för en verksamhet. (se Petersen m.fl-Kommunallagen med kommentarer och praxis, 2011, s.49) Kommuner har härigenom fått en viss handlingsfrihet när det gäller beräkningen av självkostnaden, men kommunen är inte skyldig att helt avfinansiera sina verksamheter även om det finns ett direkt lagstöd för avgiften.

Vid beräkningen av självkostnaden får utöver externa kostnader alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på direkta kostnader är personalkostnader, personalomkostnader(pensionskostnader), material och utrustning, försäkring med mera. Exempel på indirekta kostnader är lokal-, kapital-, och administrationskostnader. Verksamhetens eventuella andel av kommunens centrala service och administrationskostnader bör också räknas med. (se prop. 1993/94:188 s. 85 Lokal demokrati)

I självkostnaden ingår också kostnader för exempelvis tolk och andra kostnader som uppstår i samband med att sökande ska genomföra ett kunskapsprov enligt alkohollagen.

Likställighetsprincipen

Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är den sk. Likställighetsprincipen som uttrycks i 2 kap 2 § kommunallagen. Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Bestämmelsen innebär att särbehandling av vissa kommunmedlemmar eller grupper av medlemmar endast är tillåten på objektiva grunder. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgifter ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter. Likställighetsprincipen ska tillämpas så att alla som söker tillstånd i en och samma kommun ska behandlas lika dvs. få samma avgift.

Likställighetsprincipen medger inte någon inkomstfördelande verksamhet men det finns inga hinder mot att differentiera avgifterna med hänsyn till kostnadsskillnader mellan olika prestationer. Det kan till exempel betyda att kommunen tar ut en högre avgift när ett cateringföretag för första gången anmäler en lokal för godkännande, medan kommunen endast tar en mindre avgift om cateringföretaget anmäler samma lokal vid ett senare tillfälle. Inom vissa ramar tillåts även schabloniserade taxor. (se prop. 1993/94:188 s. 87)

2.8 Riktlinjer vid servering

2.8.1 Serveringstider

Serveringstider regleras i 8 kap 19 § alkohollagen. Dessa syftar till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sena serveringstider.

Alkohollagens 8 kap 19 § även den så kallade normaltiden. Normaltiden innebär att servering av alkoholdrycker får påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast 01:00 om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat.

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.5

Remissinstansernas yttrande och inställning ska alltid tillmätas stor betydelse vid bestämmande av serveringstider. Tillståndsmyndigheten måste i varje enskilt fall särskilt beakta sådana olägenheter och risker som avses i 8 kap 17 § AL, i samband med utsträckning av serveringstiden. Med detta menas olägenheter ifråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

2.8.2 Utökad serveringstid

I Öckerö kommun har Socialnämnden beviljat tillstånd till utöver den så kallade normaltiden till senast klockan 02.00 i restaurangdelen och kl 00.00 på uteserveringar. Med tanke på risken för störningar i närområdet och av alkoholpolitiska skäl har avslag givits på ansökningar om ytterligare utsträckta serveringstider.

Öckerö kommun har som Göteborgs stad (avsnitt 2.5.1.1) kravet om att vid serveringstillstånd till allmänheten efter kl 01.00 ska Polismyndighetens, samhällsbyggnadsenhetens och socialförvaltningens yttrande tillmätas stor betydelse vid besluten.

På många alkoholsilverande restauranger föreligger behov av dörrvakt. Kommunen ska av alkoholpolitiska skäl verka för att en av polismyndigheten prövad och förordnad ordningsvakt i så hög utsträckning som möjligt används på sådana restauranger.

Enligt Göteborgs stads riktlinjer avsnitt 2.1.5.1 för serveringstid efter kl 01:00 ska följande gälla även för Öckerö kommun:

Villkor ska meddelas att samtliga personer som arbetar med servering av alkoholdrycker på restaurangen ska genomgå RUS-utbildning i ansvarsfull alkoholserving.

Villkor ska meddelas att nyckelpersoner ska utbildas i enlighet med kriterier fastställda av Krogar mot Knark.

Helrörsförsäljning av spritdrycker får inte förekomma efter kl 01.00.

Restaurang med nattklubsverksamhet måste av säkerhetsskäl ha ett system för kontroll av det exakta antalet gäster till exempel med klicker. Ett väl utvecklat säkerhetsarbete som omfattar brandskydd, gästernas säkerhet, hur man hanterar besvärliga gäster, kö etc. ska finnas.

Restaurangerna ska ha en tydlig och skriftlig drog och säkerhetspolicy.

Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar får inte anordnas på offentliga platser utan tillstånd.

2.8.3 Ordning och nykterhet

Allmänna bestämmelser om försäljning finns i 3 kapitel i alkohollagen och bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns i 8 kapitlet. I lagens 1 kap 11 § andra stycket står att försäljning kallas servering om drycken ska förtäras på stället. Bestämmelser i 3 kapitlet om försäljning är därför tillämpliga även vid servering.

Enligt 3 kapitel 5 § ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället. Enligt 8 kap 20 § ska personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

2.8.4 Kökskrav och matutbud

I alkohollagens 8 kap 15 § regleras de krav som serveringsstället måste uppfylla för att få serveringstillstånd. Det ställs olika krav beroende på vilket typ av tillstånd som söks.

Enligt alkohollagens 8 kap 15 § ska ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten endast medges om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter. Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering. Om det finns en drinkbar får den ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen.

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matsservering. Det ställs inte heller krav på matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 § samma lag.

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.7

Matsservering är ett grundläggande krav för att erhålla och behålla ett serveringstillstånd och det är viktigt att det serveras sådan mat som gästerna kan förväntas beställa. Mat ska kunna erbjudas under hela serveringstiden.

Att enbart tillhandahålla prefabricerade maträtter anses inte som ett fullständigt utbud, men kan vara ett komplement till ordinarie meny.

Restauranglokalen ska vara till hälften möblerad med bord och stolar för att kunna möjliggöra servering av mat, Detta gäller även för uteservering.

2.8.5 Uteservering

Enligt 8 kap 14 § första stycket ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme exempelvis en uteservering som finns i anslutning till serveringsställe. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservering än inomhus. Vid ett beslut om serveringstillstånd kan kommunen även villkora tiderna för när uteserveringen ska vara utrymd. Anledning att verksamheterna inte får störa omgivningen, t.ex. för de som bor i närheten av en restaurang. Om kommunen inte har villkorat tillståndet med en särskild utrymningstid gäller 30 minuter efter den serveringstid som gäller för serveringsstället i övrigt enligt 8 kap 19 § alkohollagen.

I Öckerö kommun har Socialnämnden beviljat tillstånd till klockan 24.00 på uteserveringar.

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.8

I ordningslagen finns grundläggande regler om uteserveringar. Alkoholservering på uteservering regleras inte särskilt i alkohollagen, utan samma regler gäller som vid bedrivande av alkoholservering i övrigt gäller även uteservering. För att bedriva uteservering krävs polismyndighetens tillstånd.

Vid ett beslut om servering på uteservering ska uteserveringen vara utrymd senast 30 minuter efter den serveringstid som beviljats. Detta gäller oavsett serveringstiden inne i serveringslokalen.

Uteserveringen ska avgränsas på ett betryggande sätt, och uppfylla övriga krav till exempel godkännande av markägare, tillstånd från polismyndigheten att använda offentlig plats samt bygglov där det så krävs.

Om räkning ska vara tillåten tänk på att kontrollera vilka regler som miljöförvaltningen ställer på dessa. Inbyggda uteserveringar med tak och väggar kan i vissa fall förhindra att rökning tillåts.

Tänk på att det kan vara bra att i ett tidigt skede ta kontakt med gatukontoret för att kontrollera vilka regler som gäller där etableringen ska ske.

2.8.6 Gemensamt serveringsutrymme

I alkohollagens 8 kap 14 § andra stycket ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med beslutet om tillstånd för ett gemensamt serveringsutrymme.

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.9

Detta innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de bolag som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd i direkt anslutning till den gemensamma ytan. Särskilda villkor kan då meddelas i samband med tillståndet om behov finns.

2.8.7 Arenor och tillhörande restauranger

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.10

När det gäller idrott och alkoholservering ska en riskbedömning göras vid varje tillfälle och en allmän princip bör vara återhållsamhet. Erfarenhet på detta område visar att det i huvudsak är vid inhemska fotbollsmatcher som alkoholrelaterat våld har förekommit mellan olika supportergrupper. Även internationella fotbollsmatcher kan innebära avsevärda risker och en bedömning bör göras i varje enskilt fall.

2.8.8 Tillfälligt utökade serveringstider

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.11

Här avses tillståndshavare som bedriver stadigvarande serveringsverksamhet och som i vissa fall kan önska en tillfällig utökning av serveringstiden. Även när det gäller denna kategori förutsätts att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet varje vecka eller månad. Söker tillståndshavare tillfälligt utökad serveringstid fler än 10 gånger per år bör ansökan om stadigvarande senare tid lämnas in för prövning.

En ansökan omfattar ett tillfälle. Remissförfarande till såväl polismyndigheten (ordning) som miljöförvaltningen angående störningsrisken för boende tillämpas.

2.8.9 Pausservering

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.12

Tillstånd får meddelas utan att kravet på att lagad mat ska tillhandahållas. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen i foajé till teater eller konsert lokal. Särskild restriktivitet ska gälla vid beviljandet av dessa tillstånd då det gäller ungdomsarrangemang. Endast en verksamhet som huvudsakligen vänder sig till en publik över 20 år ska erhålla tillstånd. För teater och konsertlokal som saknar etablerad permanent verksamhet kan endast tillstånd meddelas för enstaka tillfälle eller för tidsperiod då gästspel förekommer. Vid pausservering medges endast tillstånd för öl och vin.

2.8.10 Serveringstillstånd för cateringföretag

Enligt Göteborgs stads riktlinjer:

Avsnitt 2.1.13

Ett bolag kan ansöka om cateringprövning, vilket innebär att en fullständig prövning görs av vandel och ekonomi. Bolaget kan sedan efter meddelat tillstånd anmäla catering till tillståndsenheten som endast godkänner att lokalen uppfyller räddningstjänstens krav på brandsäkerhet för den sökta verksamheten.

Tänk på att personantalet för en lokal kan variera beroende på möbleringen, scenens storlek och inte minst det faktum att alkoholservering sker vid det anmälda tillfället.

2.8.11 Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Villkoren kan alltså endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd till exempel förlängd serveringstid och utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängs serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas vid varje enskilt fall. Kommunen kan däremot i sina riktlinjer beskriva under vilka förutsättningar ett beslut kan komma att villkoras.

2.8.12 Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Enligt 8 kap 2 § kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd)

Nedanstående rubriker följer Göteborgs stads riktlinjer avsnitt 2.1.14.1

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten

Alkoholservering ska ingå i ett seriöst evenemang. Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig främst till ungdomar. Normalt medges tillfälliga tillstånd under max 10 dagar per arrangemang.

- 1. Sökande ska ha beviljats markupplåtelse*
- 2. Sökande ska ha beviljats rätt att disponera markytan/lokal.*
- 3. Miljöförvaltningens krav på livsmedelshantering ska vara uppfyllda.*
- 4. Lagad mat eller på annat sätt tillredd mat ska kunna tillhandahållas.*
- 5. Serveringen ska bedrivas inom en avgränsad serveringsyta, med tillfredsställande antal sittplatser och tydliga avgränsningar*
- 6. Servering av alkoholdrycker bör avslutas senast klockan 01:00*
- 7. Betyggande tillsyn över serveringen måste garanteras*
- 8. Servering av spritdrycker bör inte medges med undantag av servering till slutna sällskap inom ramen för evenemanget*

De personer som ska ansvara för serveringen ska vara lämpliga för uppgiften. I de allra flesta fall är det liktydigt men att de är innehavare av serveringstillstånd.

Sökande ska vara så väl personligt som ekonomiskt lämplig i enlighet med vad som framgår av 8 kap 12 § AL. Detta krav omfattar även festivalarrangör på grund av dennes betydande inflytande över festivalens bedrivande.

Tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap

Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer med någon form av gemensamt intresse och där personerna som ska delta är kända i förväg. När det gäller servering till slutet sällskap får det inte vara en tillställning som är att betrakta som offentlig enligt ordningslagen.

Ett undantag från definitionen slutet sällskap får ges i fråga om tillstånd till sådan organisation som ryms inom förordningen (1983:18) om studentkårer, nationer och studentföreningar vid Göteborgs universitet och högskolor samt Chalmers tekniska högskola. Undantaget innebär att medlemmar i nämnda organisationer anses tillhöra ett och samma slutna sällskap. Ansvariga studenter ska genomgå utbildning i ansvarfull alkoholservice (SUS) för att få servera alkohol vid sina arrangemang.

Ansökan om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap ska lämnas senast en månad innan festtillfället. Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap kan beviljas för högst 12 tillfällen per år. Maximalt beviljas endast 12 tillfällen i samma lokal.

Underlag för prövningen är för en förening, t.ex. stadgar, verksamhetsberättelse och styrelseprotokoll. För ett företag är underlaget registreringsbevis.

Någon form av tillredd mat ska finnas. Vilken mat som kommer att serveras anges på ansökan. Priset för alkoholdrycker får inte understiga inköpspriset och ett skäligt pålägg ska läggas till inköpspriset. En förutsättning för att man ska kunna få tillfälligt tillstånd till slutet sällskap är att man kan påvisa kunskap i alkohollagen. Detta gör vi genom att avlägga ett kunskapsprov på tillståndsenheten.

En ansökan om tillfälligt tillstånd i slutet sällskap skickas på remiss till polismyndigheten och miljöförvaltningen om ansökan avser serveringstid efter kl 01.00 eller om tveksamhet i övrigt föreligger.